

“Komt dat zien. Het spel gaat beginnen!”

Schalks volkstheater op markten en kermissen,
een culturele ontmoeting puur natuur

DS2

Het spel op de wagen met middeleeuws toneel over Tiktok en Elon Musk

REPORTAGE In 'Wagenspel' trekken Koen Monserez en drie andere guitige schavuiten met paard en kar langs markten en kermissen. "Eigenlijk is het een soort activisme, voor het recht op cultuur voor iedereen."

"Welkom op ons schapenfestival!" Warm onthaalt schapenhoe-der Davy Baumans de vele kuierende bezoekers op *Schapen Gapen*, een artisanale markt rond kleinvee en ambachten op een zonovergoten grasveldje achter de bioscoop van Aarschot. Her en der staren lome koeien en boerenpaarden naar alle drukdoenerij, of huppelen geitjes door een hoepel. Ook een lokaal bedrijfje etaleert trots zijn 'ranch equipment', van schuilstallen tot hooiruiven.

Een paar honderd kijklustigen, van baby's in buggy's tot oudjes in de rolstoel, neuzen curieus van stand naar stand. Naast een *mus-hroom*-kraam hamert een jonge gast aan een hoogoventje op gas roodgloeiend ijzer tot geslepen messen. Vooraan showen de Vlaamse Tractor Vrienden hun rollend gerief, achteraan kun je bij de Hertogelijke Gilde Sint-Sebastiaan boogschieten op de liggende wip. Op *Schapen Gapen* is

cultuur iets in vele vormen, van agricultuur tot eigen glas-in-loodraampjes maken. Je ziet hier Vlaanderen op zijn zondagse best: met bierbonnetjes, een coverbandje en een ijskraam.

Vijf tietten vol fopspenen

Tot ineens een schetterende fanfare over de wei komt paraderen, met in haar zog een groot kunstpaard, feeëriek vervaardigd van rieten manden en stukjes patat-

"Buiten spelen is keihard vechten tegen het omringende leven, zeker als je naast het bier- of worstenkraam belandt"

Fleur Perneel
Circusartieste

tenzak. Vanuit het zadel roept een schalkse harlekijn het volk bijeen. "Komt dat zien, het spel gaat beginnen!" Fleur Perneel is circusartieste, onder haar torsen acteurs Koen Monserez en Emile Rogissart al haar capriolen als levende benen. "Jawel, het is een echt paard!", schalt Perneel tegen toelopende kinderen. "Alleen hebben volwassenen dat niet door, dus hou het stil!"

Ooit droomde dit clowneske gezelschap van een authentiek Brabants trekpaard, zo verklapt Monserez ons later. "Maar blijkbaar zijn die beesten te schichtig dat je er niet zomaar mee op markten kunt gaan rondlopen." Dus werd ontwerper Ellis Blauw gevraagd om zelf een paard ineen te knutselen, zoals die dat ook al deed voor Circus Ronaldo. Penelope ziet er prachtig uit.

Op een staande kar, tegen een middeleeuws landschapsdoek met een drinkend hert, ontvouwt zich even later een eerste wagen-

Een schalkse harlekijn op een paard van rieten manden roept het volk bijeen. © Yuri van der Hoeven

Het wagenspel wordt gespeeld op een kar met een middeleeuws doek, als in de tijd van de rondreizende potsenmakers.

© Yuri van der Hoeven

spel als in de tijd van de rondreizende potsenmakers. In deze moraliteit verschalkt 'de gewone man' (Rogissart in pofbroek en halskraag) in zes statieën de Dood. Hij drinkt hem simpelweg onder tafel bij barvrouw Malle Babbe (Ellen Wils), rijkelijk van tapkransen voorzien met vijf tietten vol aangekleefde fopspenen.

Het spel is uitgelaten, burlesk, dicht op het publiek. Rijkelijk put het uit de bekende codes van middeleeuwse mirakel- en mysteriespelen: helder aankondigen wat zal volgen, metaforische personages in clowneske kostuums, zoete rijmelarijen en samenzang. "Toneel, toneel, kom hier dat ik u speel!" Voor de kar kijken tientallen kinderen en ouderen op hooibalen hun ogen uit. Als koeien naar een trein, maar ook met directe commentaartjes en spontaan geschater. "Wat heeft die gepakt, zeg?" Ze kunnen ze wel smaken, die gekke artiesten.

Tussen hoogmis en kermis
Wagenspel is een reizende buitenvoorstelling van Cie Ladida en

"Jawel, het is een echt paard, hou het stil." © Yuri van der Hoeven

Muziektheater Transparant, specifiek bedacht om neer te strijken op volksfeesten, markten en kermissen. Deze zomer is de aftrap gegeven in het Hageland, van Leuven tot Betekom. Komende zomers wil regisseur Monserez ook andere regio's aandoen. "Ik kwam ooit op dit idee in een café in Molenbeek-Wersbeek, ver van elk cultuurcentrum. Daar hoorde ik enkele jonge boeren aan de toog alleen maar negatief zijn. Het klinkt wollig, maar ik wilde een alternatief bieden: een monter spel dat naar de mensen toekomt, gewoon op straat."

Monserez, lang actief bij gezelschappen als Fabuleus en Max Last en ooit twee seizoenen te zien in *Thuis*, beroept zich op artikel 27 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens: iedereen heeft recht op deelname aan cultuur. "Alleen onderschatten we nog altijd hoe hoog de drempel is voor veel mensen. Met dit *Wagenspel* posteren we ons te midden van feesten, ergens tussen de hoogmis, waar je te horen krijgt wat je allemaal moet, en de kermis, waar je alles vergeet. Wij geven te denken over de wereld, als een open uitnodiging."

Zeker in het tweede wagenspel van de namiddag, een halfuurtje later, voel je de hoge ambitie achter die handreiking: in een oude volkse vorm toch iets heel actueels vertellen. Ook in dit mirakel-spel probeert 'de gewone man' aan de Dood te ontsnappen, door zich Faustiaans te laten verleiden door een koddige sliert allegorische figuren die hem alle liefde, aandacht en geld voorspiegelen. Vooral Perneels verschijning als Tiktok, met rondstrooiende likehartjes, en Monserez' Musk-achtige engerd die een Tesla belooft, verraden een klare boodschap

achter alle ironie. "De mens wordt om de tuin geleid!"

Keihard vechten

Met hun verkouden trompetje en snelle verkleedingen doen de vier toneelkwasten het er heel simpel uitzien. Dat is maar schijn, blaast Perneel. "Buiten spelen is keihard vechten tegen het omringende leven dat gewoon doorgaat, zeker als je met veel tekst en zonder versterking naast het bier- of worstenkraam belandt. Toch lukt ons dat aardig. Ik dacht dat dit publiek veel meer spektakel zou nodig hebben om aandachtig te blijven."

Ook mezzosopraan Ellen Wils, die als Malle Babbe de verstillende polyfonische samenzang in *Wagenspel* leidt, geniet van zoveel impro met een bont publiek. "Het was een heel heftige rit, maar wanneer zelfs een dakloze je achteraf komt bedanken voor onze passage, weet je dat je met iets fijns bezig bent. Dit is een van mijn leukste ervaringen ooit."

Terug naar de wortels van simpel handwerk, van culturele ontmoeting puur natuur: dat is de stemming die intussen ook de rest van de wei domineert. Terwijl Baumans tussen zijn schapen een lezing geeft over al hun rassen, van de Ardeense voskop tot de Rouge de l'Ouest, vinden kinderen veel meer plezier in de hoge hooistapel dan in het echte springkasteel in de hoek. "Authentieke dingen van vóór de gsm; dat komt terug", observeert de schapenhoeder. "Mensen appreciëren weer meer en meer waar het echt om draait."

Wouter Hillaert

'Wagenspel' speelt op 26/9 nog in Scherpenheuvel, op 17/10 in Veltem-Beisem.

